

Mežos sapūdē miljardiem eiro

Teksts *Māris Kirsons*

Foto *stock.adobe.com, Rītvārs Skuja/Dienas Bizness*

Pēc mirušās koksnes daudzuma uz vienu meža hektāru Latvija atrodas trešajā vietā Eiropas Savienībā. Par to liecina Eiropas mežu statistikas dati (2015. g.), kā arī Latvijas Valsts mežzinātnes institūta *Silava* Meža resursu monitoringa dati. Vairāk nekā Latvijā mirušās koksnes apjomi ir Francijā un Slovākijā. Tādās mežiem bagātās lielvalstīs kā Somija un Zviedrija atmirušās koksnes daudzums ir trīs līdz teju piecas reizes mazāks.

Latvijas mežos netiek izmantota koksnē 64,3 milj. m³ apmērā, kura tiek atstāta sapūšanai, kas pat pie malķas cenas ir 1,3 miljardu eiro vērtībā. Koksnes resursu cenu *ziedu* brīžos šī summa pārsniedza divus miljardus eiro, savukārt šīs koksnes iepludināšanas ekonomikā multiplikatīvais efekts varētu šo summu labvēlīgos apstākļos pat dubultot. Vienlaikus šai koksnē ir nozīmīga loma bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, tomēr tās atstāšanu mežā nevar uzskatīt par pašmērķi un politisko ieroci cīņā pret meža īpašnieka tiesībām apsaimniekot īpašumu. Mirušās koksnes atstāšanai mežā būtu jābūt zinātniski pamatotai un izsvērtai.

Četru gadu apjoms

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta *Silava* meža prognožu sistēmas vadītājs

*“Somija un Zviedrija atrodas tālāk ziemeļos, un tur arī mežos koku diametrs ir mazāks,” norāda Latvijas Valsts mežzinātnes institūta *Silava* meža prognožu sistēmas vadītājs Guntars Šņepsts.*

tājs Guntars Šņepsts uzsver, ka Meža resursu monitoringa 2015.–2019. gada dati rāda: atmirušo koku apjoms sasniedz 64,3 milj. m³, savukārt 2004.–2008. gadā šis apjoms bija 55,9 milj. m³ koksnes.

“Rēķinot uz vienu meža hektāru, atmirušās koksnes daudzums vidēji būtu 19,8 m³ (iepriekš – 17,6 m³),” tā G. Šņepsts.

Protams, jāņem vērā, ka Latvijā ir meži, kuros aizliegta koksnes ieguve. Tajos atmirušās koksnes apjoms pēc Meža resursu monitoringa 2015.–2019. gada datiem ir 12,6 milj. m³. Savukārt mežos, kuros koksnē atļauts iegūt, tie ir 51,7 milj. m³. Tā kā Latvijā ik gadu tiek iegūti apmēram 12,5 milj. m³ koksnes, tad sapūšanai saimnieciskās darbības mežos ir pamests vairāk nekā četrus gadus kopējais izcirstās koksnes apjoms.

Ietekmes faktori

Latvijā atmirušās koksnes krāja ir četras reizes lielāka nekā Somijā un trīs reizes lielāka nekā Zviedrijā, tajā pašā laikā tā ir līdzīga kā Lietuvā, bet lielāka nekā Igaunijā.

“Tas ir vairāku apstākļu kopums, no kuriem viens ir dabas postījumi, otrs – veco mežu īpatsvara pieaugums, trešais – privāto mežu apsaimniekošana,” skaidro Latvijas Valsts mežzinātnes institūta *Silava* zinātniskā asistente Daiga Zute.